

**ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ПОДОБНОСТИ КАНДИДАТА, ТЕМЕ И МЕНТОРА ЗА
ИЗРАДУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ**
(Свака рубрика мора бити попуњена.)

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

Орган који је именовао комисију: Наставно-научно веће Филозофског факултета у Новом Саду

Датум именовања комисије: 08. 03. 2021.

Састав комисије:

1. Ђурић, Ђорђе	ванредни професор	историја модерног доба
презиме и име	звање	ужа научна област
Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду		председник комисије
установа у којој је запослен-а		функција у комисији
2. Илић Мандић, Јелена	научни сарадник	историја Срба 16–18. века
презиме и име	звање	ужа научна област
Историјски институт, Београд		члан 1
установа у којој је запослен-а		функција у комисији
3. Павловић, Мирослав	доцент	историја модерног доба
презиме и име	звање	ужа научна област
Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду		члан 2
установа у којој је запослен-а		функција у комисији
4. Бешлин, Бранко	редовни професор	историја модерног доба
презиме и име	звање	ужа научна област
Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду		члан 3 (ментор)
установа у којој је запослен-а		функција у комисији

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

1. Име, име једног родитеља, презиме: Марија, Драгољуб, Андрић
2. Датум рођења: 12. 01. 1991. Место и држава рођења: Београд, Србија

II.1 основне студије

година уписа: година завршетка: просечна оцена током студија:

универзитет: Универзитет у Београду

факултет: Филозофски факултет

студијски програм: основне академске студије историје уметности

звање: дипломирани историчар уметности

II.2 мастер или магистарске студије

година уписа: година завршетка: просечна оцена током студија:

универзитет: Универзитет у Београду

факултет: Филозофски факултет

студијски програм: мастер академске студије историје уметности

звање: мастер историчар уметности

научна област: историјске и археолошке науке

наслов завршног рада: Битка код Лепанта у визуелној култури Венецијанске републике

II.3 докторске студије

година уписа:

универзитет: Универзитет у Новом Саду

факултет: Филозофски факултет

студијски програм: докторске академске студије историје

број ЕСПБ до сада остварених: просечна оцена током студија:

II.4 приказ научних и стручних радова

Р. бр.	аутори, наслов, издавач, број страница	категорија
1.	Андрић, М. (2019). Један примерак венецијанских уговора о трговини говедима и трговци из Сарајева (1784–1785). <i>Мешовита грађа (Miscellanea)</i> , 40, 51–71.	M51
<p><i>кратак опис садржине:</i> У раду је приређен један венецијански уговор о трговини говедима преко Задра за период од 1784. до 1785. године. Сви уговори су штампани у идентичном облику и сачувани су у педесет пет примерака. На сваком уговору су дописивана имена трговаца из Сарајева, датум закључења уговора и датуми уговорених пошиљки. Уговори се чувају у Државном архиву у Венецији и веома су значајни за разумевање трговине говедима између Венеције и Босне у доба Османског царства.</p>		
<p><i>рад припада проблематици докторске дисертације:</i> <u>ДА</u> НЕ ДЕЛИМИЧНО</p>		

Р. бр.	аутори, наслов, издавач, број страница	категорија
2.	Андрић, М. (2019). Fondaco dei Turchi у Венецији: смештај за муслиманске трговце између правила и праксе. <i>Зборник Матице српске за историју</i> , 100/2, 9–23.	M51
<p><i>кратак опис садржине:</i> Фондако као институција у Венецији почиње да се развија од прве половине XII века. Муслимански трговци у Венецији су свој први смештај добили у другој половини XVI века. Већи смештај – Fondaco dei Turchi основан је 1621. године. Како би Fondaco dei Turchi функционисао, Магистрат за трговину (Cinque savi alla mercanzia) био је задужен за контролу рада запослених и доношење правила за овај фондако. Овом приликом бисмо представили одређене регулације фондака, а које су најчешће кршене од стране трговаца. На овај начин желимо да укажемо на оквире организације фондака за муслиманске трговце и околности у којима трговци нису поштовали венецијанске одредбе.</p>		
<p><i>рад припада проблематици докторске дисертације:</i> <u>ДА</u> НЕ ДЕЛИМИЧНО</p>		

Р. бр.	аутори, наслов, издавач, број страница	категорија
3.	Andrić, M. (2020). Fra conflittualità e commercio. I Cinque Savi alla Mercanzia e la comunità dei mercanti turchi a Venezia. U: Ivetic, E. (a cura di) (2020). <i>Attraverso la storia. Nuove ricerche sull'età moderna in Italia</i> . Napoli: Editoriale Scientifica. 533–547.	M14
<p><i>кратак опис садржине:</i> Током 18. века, премда је утицај Венецијанске републике на Медитерану ослабио, Венеција је и даље била значајан трговачки центар који је привлачио трговце са територије Османског царства. Венецијанска власт је тежила да контролише муслиманске трговце и у те сврхе је основан фондако чију управу је надгледао Магистрат за трговину. Због ове дужности, Магистрат за трговину је превазилазио своју компетенцију трговачког суда анализирајући и решавајући кривичне процесе који су се тicali трговаца са територије Османског царства.</p>		
<p><i>рад припада проблематици докторске дисертације:</i> <u>ДА</u> НЕ ДЕЛИМИЧНО</p>		

III ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ КАНДИДАТА

III.1 услови дефинисани за кандидата студијским програмом:

Докторску дисертацију може да пријави кандидат уписан на докторске академске студије (ДАС) Историја (студије трећег степена високог образовања, обима 180 ЕСПБ бодова), који је успешно реализовао обавезе предвиђене студијским програмом (обавезни и изборни предмети), обавезе у вези са израдом докторске дисертације (Докторска дисертација – избор теме и израда пројекта истраживања, Докторска дисертација – пријава и образложење докторске дисертације), као и обавезу објављивања најмање 2 (два) научно-истраживачка рада у току студија. Према *Правилнику о докторским студијама и стицању научног назива доктора наука* Филозофског факултета у Новом Саду, докторска дисертација се може пријавити из научне области акредитованог студијског програма. Уз пријаву докторске дисертације студент подноси: личне податке на обрасцу који је саставни део *Правила докторских студија Универзитета у Новом Саду*, биографију са тежиштем на току образовања и усавршавања, писану сагласност наставника да прихвата да буде ментор за израду докторске дисертације на прописаном обрасцу, списак објављених научних или стручних радова и саме радове. На основу података из службене евиденције студента, Студентска служба Филозофског факултета уз пријаву кандидата прилаже потврду о потпуно испуњеним свим обавезама и научним истраживањима предвиђени студијским програмом ДАС Историја. Пре пријаве докторске дисертације студент мора да одбрани план докторске дисертације пред Већем докторских студија.

III.2 Да ли кандидат испуњава услове?

ДА НЕ

Образложење:

Кандидаткиња ма Марија Андрић испунила је све обавезе предвиђене студијским програмом ДАС Историја (положила обавезне и изборне предмете, извршила обавезе у вези с израдом докторске дисертације и објавила најмање два научно-истраживачка рада). Такође, кандидаткиња је поднела пријаву теме докторске дисертације и осталу документацију у складу са *Правилима докторских студија УНС и Правилником о докторским студијама и стицању научног назива доктора наука Филозофског факултета УНС*. За ментора предложила је проф. др Бранка Бешлина, редовног професора Филозофског факултета у Новом Саду. Пред Већем докторских студија Филозофског факултета кандидаткиња је успешно одбранила план докторске дисертације.

IV ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА

IV.1 ПОДАЦИ О МЕНТОРУ

Биографија ментора (до 500 карактера):

Бранко Бешлин (1960) запослен је од 1988. на Филозофском Факултету у Новом Саду где је био биран у сва звања од асистента до редовног професора (датум избора 03.07.2014) за ужу научну област Историја модерног доба. Предавач је Ране модерне историје Европе (1450–1789). Учествовао је на неколико пројеката чији су носиоци били Филозофски факултет, Матица српска и САНУ као и на више домаћих и међународних скупова у земљи и иностранству. Објавио је (као једини аутор) три монографије и више од 60 научних радова. Потпредседник је Матице српске и главни уредник капиталног лексикографског пројекта *Српски биографски речник*.

Радови из уже научне области којој припада предлог докторске дисертације:

Р. бр.	аутори, наслов, издавач, број страница	категорија
1.	Bešlin, B. (2010). The Baroque 'Form of Sweet Orthodoxy'. The Church and Transfomation of Serbian Society After the Great Migration of 1690. U: Kirchen als Integrationsfaktor für die Migranten im Südosten der Habsburgermonarchie im 18. Jahrhundert. Berlin-Münster-Wien-Zürich-London: Lit Verlag. 50–7.	M13
2.	Beslin, B.–Jacobson, S.–Andersen A.–Göderle, W.–Györe, Z. & Muigg, M. (2011). <i>What is a Region? Regions in European History</i> . U: <i>Regional and Transational History in Europe. A CLIOHWORLD reader</i> , Pisa: Pisa University Press, 11–67.	M13
3.	Бешлин, Б. (2019). „Утицај Дунава на привредни, друштвени и урбанистички развој Новог Сада од краја 17. до почетка 19. века“. У: <i>Живот на рекама југоисточне Европе. Историјски аспекти просторног планирања</i> . Београд: Балканолошки институт САНУ.	M14
4.	Bešlin, B. (2020). “The ‘Serbian Athens’ on the Periphery of Hungary – Novi Sad in 18 th and 19 th Centuries” in: Harald, Heppner, Goran Vasin, Nenad Ninković (eds.). <i>The Habsburg State-wide and the Regions in the Southern Danube basin (16th – 20th centuries)</i> . Wien: New Academic Press. 123–139.	M14
5.	Бешлин, Б. (2012). „Херојско доба“ – Колонизација у 18. веку као мотив у књижевном и ликовном стваралаштву Подунавских Шваба. <i>Књижевна историја</i> 146, 667–688.	M24
6.	Бешлин, Б. (2018). Уреднички рад у публикацијама Матице српске - искуства и запажања, <i>Токови историје</i> 2/2018, 247–256.	M24
7.	Бешлин, Б. (2012). Сава Текелија као претеча српског либерализма. У: <i>Државотворна идеја тројице српских великана: грофа Ђорђа Бранковића, Доситеја Обрадовића и Саве Текелије, Зборник радова са међународног научног скупа, Темишвар 11–12 новембар 2011</i> . Темишвар: Савез Срба у Румунији. 15–31.	M33
8.	Бешлин, Б. (2014). Шајкашка у походима принца Евгенија Савојског 1697/98–1716/1717. У: Кркљуш Љ. (уред.) (2014). <i>Шајкашка. Простор, становништво, прошлост</i> . Нови Сад: Матица српска. 15–37.	M33
9.	Бешлин, Б. (2012). „Српски народ и источно питање Владимира Јовановића као један од теоријских образаца српског либерализма 60-их и 70-их година 19. века“. <i>Глас САНУ CDXX</i> , књига 16, 277–293.	M51
10.	Бешлин, Б. (2015). “Племенити витез и ратник филозоф” – Евгеније Савојски у светлу досадашњих биографских истраживања. <i>Глас САНУ CDXXV</i> , Одељење историјских наука, књига 17, 117–131.	M51

IV.1 услови дефинисани за ментора у области којој припада докторска дисертација:

Услови за подобност ментора прописани су чланом 12 *Правила докторских студија УНС* (Донет на седници Сената Универзитета у Новом Саду одржаној 12.3.2009. године и 19.3.2009. Ступио на снагу: 27.3.2009. Измене и допуне: 28.5.2009; 17.11.2011; 25.2.2013; 5.10.2017. и 29.03.2018). За ментора за израду докторске дисертације, односно докторског уметничког пројекта (у даљем тексту: ментор) може бити именован наставник Универзитета, односно факултета који је у радном односу на факултету који реализује студијски програм докторских студија, као и наставник који је у радном односу на другом универзитету, односно факултету или научној установи, који има потребну научну, односно уметничку способност из области проблематике докторске дисертације, односно докторског уметничког пројекта. Лице изабрано у научно звање у складу са законом којим је регулисана научноистраживачка делатност, поред права да учествује у извођењу наставе и испита на докторским студијама, да буде члан комисије за оцену подобности

кандидата, теме и ментора и члан комисије за оцену и одбрану докторске дисертације, може бити и ментор ако је у сталном радном односу у научноистраживачкој установи (у даљем тексту: научни радник). За ментора може бити именован наставник односно научни радник који је способан за извођење наставе на докторским студијама и има најмање 5 научних радова објављених или прихваћених за објављивање у научним часописима из одговарајуће области студијског програма са листе министарства надлежног за науку, у последњих 10 година и који испуњава следеће допунске критеријуме у оквиру образовног научног, односно образовно уметничког поља. За поље друштвено-хуманистичких наука за ментора може бити именован наставник, односно научни радник који је у претходних десет година остварио најмање 24 бода, и то: најмање 4 бода за рад у часопису са листа SSCI, ERIH, HEINONLINE и EconLit или у часопису категорије M24, и најмање 20 бодова за радове у категоријама: M11; M12; M13; M14; M21; M23; M24; M31; M32; M33; M34 и M51. Радови у категоријама: M31; M32; M33 и M34 доносе највише 20% потребних бодова.

IV.2 Да ли ментор испуњава услове?

ДА

НЕ

Образложење:

Проф. др Бранко Бешлин испуњава услове за менторство, прописане чланом 12 *Правила докторских студија УНС* (2018). У току протеклих 10 (десет) година објавио је радове који потврђују да има потребне научне компетенције из области проблематике докторске дисертације. Остварио је више од 24 бода, и то: 4 бода за рад у часопису категорије M24 и више од 20 бодова за радове у категоријама: M13, M14, M24, M33, и M51, при чему радови у категорији M33 носе мање од 20% потребних бодова. У протеклих десет година, објавио је и монографију (M41): Бешлин, Б. (2014, 2016). *Евгеније Савојски и његово доба*. Нови Сад: Матица српска.

V ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ

V.1 формулација назива тезе (наслова)

Венеција и трговци са османског Балкана: статус и услови пословања (16–18. век)

Наслов тезе је подобан?

ДА

НЕ

ДЕЛИМИЧНО

V.2 предмета (проблема) истраживања

Кандидаткиња Марија Андрић у пријави теме дефинисала је предмет истраживања као анализу улоге и значаја балканског трговца као посредника у економским односима Венеције и Османског царства. Захваљујући разноврсној понуди сировина, Балкан је имао значајног удела у укупном трговачком промету Венеције. У периоду од 16. до 18. века, укорак са привредним развојем градова на Балкану, јачала је тамошња трговачка класа а њена активност у Венецији била је све интензивнија. Након османског освајања, на балканским трговачким путевима нагло су се развила до тада мало позната насеља попут Сарајева, Травника, Пирота, Новог Пазара, Елбасана, Тиране и других. Грађени су путеви и ханови на успутним станицама, као и унутар самих насеља. Мрежа копнених, караванских, рута простирала се преко Балкана до јадранских градова који су одржавали поморски саобраћај са Венецијом. Истраживања су показала да су се као утоварне станице за балканску робу истицале луке попут Валоне, Драча, као и луке на реци Бојани. Крајем 16. века на значају добијају и далматински градови Задар и Шибеник. Повољнији услови за пренос робе настали су отварањем сталне поморске линије у Сплиту крајем 16. века, а крајем 17. века

долази и до јачања сталне поморске линије у Херцег Новом. У историографији нису дати одговори који би указали на то у којој мери су балкански трговци били активни у одржавању ових економских веза. На темељима претходних сазнања, потребно је анализирати у којим условима су извозили сировине са османског Балкана у Венецију и доносили венецијанске производе у балканске градове.

Предмет истраживања је подобан? ДА НЕ ДЕЛИМИЧНО

V.3 познавања проблематике на основу изабране литературе са списком литературе

Кандидаткиња Марија Андрић изложила је преглед досадашњих истраживања историје трговачких односа Венеције и османског Балкана за период од 16. до 18. века, указала на проблеме којима се историографија бавила. У фокусу бројних студија била је систематизација робе која је са Балкана извозена у Венецију. (Поповић, Т. (1989). Кордовани и монтонини у балканском извозу XVI века. *Историјски часопис*, XXXVI, 65–79; Поповић, Т. (1988). Извоз балканског крзна у XVI веку. *Историјски часопис*, XXXV, 45–53; Поповић, Т. (1988). Извоз рибе и корала у XVI веку. *Историјски часопис*, XXXV, 39–44; Čolak N. (1995). Promet stoke u Zadarskoj skeli u XVIII. stoljeću. *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru*, 37, 546–549). Један од аспеката венецијанско-османске трговине који је обрађиван тицао се и функционисања лука на источној обали Јадрана које су омогућавале робну размену. (Morpurgo, V. (1962). Daniel Rodrigez i osnivanje Splitske skele u XVI stoljeću, I i II poglavlje. *Starine HAZU*, 52, 363–415; Morpurgo, V. (1966). Daniel Rodrigez i osnivanje Splitske skele u XVI stoljeću, III i IV poglavlje. *Starine HAZU*, 53, 363–415; Paci, R. (1971). *La 'scala' di Spalato e i commercio veneziano nei Balcani fra cinque e seicento*. Venezia: Miscellanea di Studi e Storie vol. XIV; Станојевић, Г. (1985/86). Новска скела у XVIII вијеку. У: Ђурић, В. Ј. (ур.) (1985/1986). *Зборник извештаја о истраживањима Боке Которске III, Споменик*, СХХVII, 85–139). Економски односи на Балкану су истраживани на примеру функционисања дубровачке луке и деловању дубровачких трговаца на територији Јужне Србије. Ова истраживања су спровођена у оквиру Државног архива у Дубровнику. (Tadić J. (1937). *Jevreji u Dubrovniku do polovine XVII stoljeća*. Dubrovnik: La Benevolencia; Vинавер, В. (1952). Dubrovačko-albanski ekonomski odnosi krajem XVI века. *Anali Historijskog instituta JAZU u Dubrovniku*, 1, 207–231; Винавер, В. (1954). Сарајевски трговци у Дубровнику средином XVIII века. *Годишњак Историјског друштва Босне и Херцеговине*, 6, 249–265; Димитријевић, С. (1958). *Дубровачки каравани у Јужној Србији у XVII веку*. Београд: Српска академија наука; Винавер, В. (1963). Дубровачка трговина у Србији и Бугарској крајем XVII века (1600–1700). *Историјски часопис*, XII/XIII, 189–236; Поповић, Т. (1992). Дубровачки Јевреји у трговини Турске и Италије крајем XVI века. *Историјски часопис*, XXXIX, 71–78). Привредна историја Боке Которске такође је била предмет истраживања бројних студија. У њима је показано да су бродовласници и трговци, посебно венецијански поданици са територије Котора и Пераста, били активни у превози жита и остале робе са територије османске Албаније (Станојевић Г. (1983). Статистика извоза из Боке 1724. и 1725. године. *Мешовита грађа (Miscellanea)*, 11, 53–72; Храбак Б. (1985/86). Пословање помораца и трговаца из Боке Которске у Албанији до 1600. године. У: Ђурић, В. Ј. (ур.) (1985/1986). *Зборник извештаја о истраживањима Боке Которске, III, Споменик*, СХХVII, 9–49; Станојевић Г. (1985). Статистички подаци о извозу из Албаније у Венецију почетком XVIII вијека. *Мешовита грађа (Miscellanea)*, 14, 7–20; Milošević, M. (2003). *Pomorski trgovci, ratnici i mecene—Studije o Boki Kotorskoj XV–XIX stoljeća*. priredio Đokić, V. (2003). Beograd-Podgorica: Equilibrium-CID). Пар студија се осврнуло на државну организацију *фондака* – венецијанске палате у којој су муслимански трговци изнајмљивали собе и складишта за своју робу. У овим студијама је само успутно скренута пажња да су у овом *фондаку* боравили и трговци са територије османске Босне и Албаније. (Segredo, A.–Berchet, F. (1860). *Il Fondaco dei Turchi a Venezia: studi storici ed artistici*. Milano: Stabilimento di Giuseppe Civelli; Concina, E. (1997). *Fondaci: Architettura, arte e mercatura tra Levante, Venezia e Alemagna*. Venezia: Marsilio). Неколико радова је скренуло пажњу на опште услове пословања трговаца са територије Османског царства. (Pedani, M. P. (2002). Facilities for Ottoman Merchants in the Rialto Market (1524-1621). U: (2002) *XIV. Türk Tarih Kongresi, 09-13 Eylül*. Ankara. 1003–1014; Pedani, M. P. (2009). Note sulla storia della comunità islamica a Venezia. U: Levorato, G. (a cura di) (2009). *Fedi religiose e culture a Venezia nei secoli*. Venezia: Marcillianum Press. 101–118). Проблематика присуства босанских трговаца у Венецији привукла је интересовање појединих

истраживача. Осим питања која су се тицала несигурне пловидбе на Јадрану, деловање босанских трговаца у Венецији није даље продубљивана. (Станојевић, Г. (1980). Млетачко-турски заплет због пљачке босанских трговаца 1617. године. *Историјски часопис*, XXVII, 237–244; Faroqhi, S. (2009). *Bosnian Merchants in the Adriatic*. U: Faroqhi, S. (ed.) (2009). *Another Mirror for the Princes. The Public Image of the Ottoman Sultans and its Receptions*. Istanbul: The Isis Press. 233–248; Stefini, T. (2015). Ottoman merchants in dispute with the Republic of Venice at the end of the 16th century: Some glances at the contested regime of the Capitulations. *Turcica*, 46, 153–176).

Кандидаткиња је приложила следећи списак извора и литературе:

Необјављени извори:

Државни архив у Венецији (ASVe, Archivio di Stato di Venezia), фондови: Cinque Savi alla Mercanzia (Risposte, Diversorum, Terminazioni, Lettere, Processi), Inquisitori di Stato, Senato Dispacci Dalmazia, Bailo a Costantinopoli, Provveditori alla Sanità, Provveditori alle beccarie, Commemoriali, Documenti Turchi, Lettere e scritture turchesche
Библиотека Марчана (Biblioteca di San Marco, Venezia)
Библиотека Музеја Кореп (Biblioteca di Museo Correr, Venezia)
Државни архив у Задру (DAZD), фондови: Mletački dragoman, Generalni providuri za Dalmaciju i Albaniju
Историјски архив Котор (IAK), фондови: Sudsko-notarski spisi, Upravno-politički spisi

Објављени извори и литература:

Alberi, E. (edito da) (1855). *Le Relazioni degli Ambasciatori Veneti al Senato Durante il Secolo Decimosesto–Alla Porta Ottomana*, Serie III–Volume III. Firenze: Società Editrice Fiorentina; Arbel, B. (1989). Venice and the Jewish Merchants of Istanbul in the 16th century. U: Toaff, A.–Schwarzfuchs, S. (eds.) (1989). *The Mediterranean and the Jews: banking, finance, and international trade (16th–18th centuries)*, Vol. I. Ramat-Gan: Bar-Ilan University Press. 39–56; Arbel, B. (2001). Jews in Interantional Trade: The Emergence of the Levantines and Pontines. U: Davis, R.–Ravid, B. (eds.) (2001). *The Jews of Early Modern Venice*. Baltimore-London: Johns Hopkins University Press. 73–96; Arbel, B. (1995). *Trading Nations: Jews and Venetians in the Early Modern Eastern Mediterranean*. Leiden-New York-Köln: E. J. Brill; Beck, H. G.–Manoussacas, M.–Pertusi, A. (a cura di) (1977). *Venezia–Centro di Mediazione tra Oriente e Occidente (secoli XV–XVI): aspetti e problemi*, Vol. 2. Firenze: Leo S. Olschki Editore 1977; Bertoša, M. (2002). Turski trgovci u luci Poreč: Tri dokumentarna fragmenta iz prve polovice XVII. Stoljeća. U: Čizmić, I. (ured.) (2002). *Zbornik uz 70. obljetnicu života Dragutina Pavličevića*. Zagreb: Institut društvenih znanosti „Ivo Pilar”. 108–118; Boerio, G. (1829). *Dizionario del dialetto veneziano*. Venezia: Coi tipi di Andrea Santini e figlio; Borelli, G. (a cura di) (1985). *Mercanti e vita economica nella Repubblica veneta (secoli XIII–XVIII)*, Vol 1–2. Verona: Banca popolare di Verona; Braude, B. (2007). Christians, Jews and the Myth of Turkish Commercial Incompetence. U: Cavaciocchi, S. (a cura di) (2007). *Relazioni economiche tra Europa e mondo islamico secc. XIII–XVIII: atti della trentottesima settimana di studi, 1–5 maggio 2006*, Vol. 1–2. Firenze: Le Monnier; Brodel, F. (2007). *Materijalna civilizacija, ekonomija i kapitalizam od XV do XVIII veka*, knjiga I–III. Novi Sad-Beograd: Stylos art; Brodel, F. (2001). *Mediterran i mediteranski svet u doba Filipa II*, tom I–II. Beograd-Podgorica: Geopoetika-CID; Burke, E. (2006). Francesco di Demitri Litino: the Inquisition and the Fondaco dei Turchi. *Thesaurismata*, 36, 76–96; Calabi, D. (1999). Gli stranieri nella Repubblica di Venezia. *Mélanges de l'École française de Rome. Italie et Méditerranée*, 111/2, 721–732; Caracausi, A. (2008). *Dentro la bottega. Culture di lavoro dentro una città moderna*. Venezia: Marsilio; Cessi, R.–Alberti, A. (1934). *Rialto–l'isola, il ponte, il mercato*. Bologna: Nicola Zanichelli Editore; Cecchini, I.–Pezzolo, L. (2012). Merchants and Institutions in Early Modern Venice. *Journal of European Economic History*, 41, 87–114; Constable, O. R. (2003). *Housing the Stranger in the Mediterranean World: Lodging, Trade, and Travel in Late Antiquity and the Middle Ages*. Cambridge: Cambridge University Press; Cozzi, G.–Prodi, P. (a cura di) (1994). *Storia di Venezia dalle origini alla caduta della Repubblica*, Vol VI: dal Rinascimento al Barocco. Roma: Istituto della Enciclopedia italiana fondata da Giovanni Treccani; Cozzi, G. (1973). Authority and Law in Renaissance Venice. U: Hale, J. R. (ed.) (1973). *Renaissance Venice*. London: Faber and Faber. 293–346; Caracausi, A.–Jeggle, C. (eds.) (2014). *Commercial Networks and European Cities, 1400–1800*. London: Pickering & Chatto; Concina, E. (1997). *Fondaci: Architettura, arte e mercatura tra Levante, Venezia e Alemagna*. Venezia: Marsilio;

Costantini, M. (2006). *Una Repubblica nata sul mare. Navigazione e commercio a Venezia*. Venezia: Saggi Marsilio; Cowan, A. (2000). *Foreigners and the City: the Case of the Immigrant Merchant*. U: Cowan, A. (ed.) (2000). *Mediterranean Urban Culture, 1400–1700*. Exter: University of Exeter Press. 45–55; Čičin-Šain, Č. (1959). Pisma Marka Kavanjina splitskog trgovca iz prve polovine XVII stoljeća. *Starine JAZU*, 49, 105–226; Čolak N. (1995). Promet stoke u Zadarskoj skeli u XVIII. stoljeću. *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru*, 37, 411–565; Čoralić, L. (1993). Prisutnost doseljenika sa istočnojadranske obale u Veneciji od XIII. do XVIII. stoljeća. *Radovi: Radovi Zavoda za hrvatsku povijest Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu*, Vol. 26/1, 39–78. Čoralić, L. (2004). Iz prošlosti istočnoga Jadrana–tragom iseljenika iz grada Ulcinja u Mlecima. *Povijesni prilozi*, Vol. 23/27, 37–55; Čoralić, L. (2007). Mletački podanici i osmanlijski prognanici–skadarski iseljenici u Mlecima (XIV.–XVIII. st.). *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti*, Vol. 25, 59–102; Čoralić, L. (2011). Prisutnost i djelovanje iseljenika iz Srbije u Veneciji u XV. i XVI. stoljeću. У: Рудић, С. (ур.) (2011). *Споменица академика Симе Турковића*. Београд: Историјски институт. 177–193; Čoralić, L.–Karbić, D. (ur.) (2009). *Pisma i poruke rektora Dalamacije i mletačke Albanije, sv. I: Pisma i poruke rektora Bara, Ulcinja, Budve i Herceg Novog*. Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti; D’Alberton, V. R. (2000). Tra sanità e commercio: il difficile ruolo del Lazzaretto veneziano alla Scala di Spalato. *Studi Veneziani*, 39, 123–133; De Rosa, L. (2007). The Balkan minorities (Slavs and Albanians) in South Italy. *Journal of European Economic History*, 36, 445–456; Десница, Б. (1950). *Историја котарских ускока*, св. 1–2 (1646–1684; 1684–1749). Београд: Српска академија наука; Димитријевић, С. (1955). *Дубровачка трговина у Лесковцу и околини и улога дубровачке колоније у Прокупљу*. Лесковац: Наше стварање; Димитријевић, С. (1958). *Дубровачки каравани у Јужној Србији у XVII веку*. Београд: Историјски институт САНУ; Димитријевић, С. (1936). Један наш трговачки дневник из 18. века. *Зборник за историју Јужне Србије и суседних области*, књ. 1, Скопље: Скопско научно друштво, 355–388; Dursteler, E. R. (1998). Identity and Coexistence in the Eastern Mediterranean, ca. 1600. *New Perspectives on Turkey*, 18, 113–130; Dursteler, E. R. (2002). Commerce and Coexistence: Veneto-Ottoman Trade in Early Modern Era. *Turcica*, 34, 105–133; Dursteler, E. R. (2006). *Venetians in Constantinople–Nation, Identity and Coexistence in the Early Modern Mediterranean*. Baltimore and London: The Johns Hopkins University Press; Dursteler, E. R. (ed.) (2013). *A Companion To the Venetian History, 1400–1790*, Vol. 4. Lieden-Boston: Brill’s Companion To European History; Fabjanec, S. F. (2014). Od sajma do sajma: pomorski obalni promet u ritmu svetaca zaštitnika na Jadranu krajem srednjeg vijeka. *Croatica Christiana periodica*, Vol. 38/74, 23–40; Faroqhi, S. (1986). The Venetian Presence in the Ottoman Empire (1600–1630). *The Journal of European Economic History*, 15, 345–384; Faroqhi, S. (2002). Ottoman Attitudes Towards Merchants from Latin Christendom Before 1600. *Turcica*, 34, 69–104; Faroqhi, S.–Veinstein, G. (eds.) (2008). *Merchants in the Ottoman Empire* (Collection Turcica Vol. XV). Paris-Louvain-Dudley, MA: Peeters; Faroqhi, S. (ed.) (2009). *Another Mirror for the Princes. The Public Image of the Ottoman Sultans and its Receptions*. Istanbul: The Isis Press; Filipović, N. (1951). Nekoliko dokumenata o trgovini za vrijeme turske vladavine. *Prilozi za orijentalnu filologiju*, 2, 57–81; Фотић, А. (2005). Између закона и његове примене. У: Фотић, А. (прир.) (2005). *Приватни живот у српским земљама у освит модерног доба*. Београд: Cliо. 27–71; Фотић, А. (2005). (Не)спорно уживање: појаве кафе и дувана. У: Фотић, А. (прир.) (2005). *Приватни живот у српским земљама у освит модерног доба*. Београд: Cliо. 261–301; Fotić, A. (2005). Belgrade: A Muslim and Non-Muslim Cultural Centre (Sixteenth-Seventeenth Centuries). U: Anastasopoulos, A. (ed.) (2005). *Provincial Elites in the Ottoman Empire, Halcyon Days in Crete V, A Symposium Held in Rethymno, 10–12 January 2003*. Rethymno: Crete University Press. 51–77; Fotić, A. (2011). The Introduction of Coffee and Tobacco to the Mid-West Balkans. *Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hung.*, Vol. 64/1, 89–100; Фотић, А. (2020). О фајди и аманету, XVI–XVIII век (и понешто о кредиту на османском Балкану). U: Илић, Т.–Божић, М. (уред.) (2020). *Номофлаж. Зборник радова у част Срђана Шаркића*. Београд: Правни факултет Универзитета Унион-Службени гласник. 423–446; Fusaro, M. (2015). *Political Economies in the Early Modern Mediterranean—the Decline of Venice and the Rise of England 1400–1700*. Cambridge: Cambridge University Press; Fusaro, M. (2012). Cooperating Mercantile Networks in the Early Modern Mediterranean. *Economic History Review*, 65, 701–718; Goffman, D. (1986). The Capitulations and the Question of Authority In Levantine Trade 1600–1650. *Journal of Turkish Studies*, 10, 155–161; Grenet, M. (2013). Institution de la coexistence et paratiques de la différence: le Fondaco dei Turchi de Venise (XVI–XVIII siècle). *Revue d’Histoire Maritime, Course piraterie et économis littorales (XV–XXI siècle)*, 17/1, 273–301; Hocquet, J. C. (1999).

Denaro, navi e mercanti a Venezia 1200–1600. Roma: Il Veltro Editrice; Храбак, Б. (1980). Трговачке и саобраћајне везе Новог Пазара (1461–1521). *Новопазарски зборник*, 4, 3–18; Храбак, Б. (1985/1986). Пословање помораца и трговаца из Боке Которске у Албанији до 1600. године. У: Ђурић, В. Ј. (ур.) (1985/1986). *Зборник извештаја о истраживањима Боке Которске, III, Споменик, СХХVII*, 9–49; Храбак, Б. (1994). Довозници вуне, воска, коже и оријенталног текстила из Рашке у Дубровник 1715–1800. године. *Новопазарски зборник*, 18, 69–83; Храбак, Б. (1994). Извоз кожа из и преко Новог Пазара у XVII веку. *Новопазарски зборник*, 18, 61–68; Храбак, Б. (1997). Српски и босански трговци и занатлије пре и непосредно после Велике сеобе 1690. године. *Сентандрејски зборник*, 3, 57–99; Храбак, Б. (2006). Италијани у Новом Пазару и Сарајеву до 1600. године. *Новопазарски зборник*, 29, 93–97; Ianiro, E. (2015). *Levante–Veneti e Ottomani nel XVIII secolo*. Venezia: Marsilio; Imhaus, B. (1997). *Le minoranze orientali a Venezia 1300–1510*. Roma: Il Veltro Editrice; Inalcik, H.–Quartet, D. (eds.) (1994). *An Economic and Social History of Ottoman Empire (1300–1914)*, Vol 1–2. Cambridge: Cambridge University Press; Inalcik, H. (2003). *Osmansko carstvo u klasično doba, 1300–1600*. Beograd: Utopija; Ivanova, S. (2012). Minorities Merchant in Rumeli in the 17th–18th Centuries. *Annuaire de L’Universite de Sofia „St. Kliment Ohridski“ Faculte d’Histoire*, Tom 100, 66–174; Jacoby, D. (2002). I Greci e altre comunità tra Venezia e oltremare. U: M. F. Tiepolo–E. Tonetti (a cura di) (2002). *I Greci a Venezia, Atti del Convegno Internazionale di Studio (Venezia, 5–7 novembre 1998)*. Venezia: Istituto Veneto di Scienze Lettere ed Arti. 41–83; Kafadar, C. (1986). A Death in Venice (1575): Anatolian Muslim Merchants Trading in the Serenissima. *Journal of Turkish Studies*, 10, 191–217; Ковачић-Којић, Д. (2011). Србија у економији Венеције (XV вијек). У: Рудић, С. (ур.) (2011). *Споменица академика Симе Ђурковића*. Београд: Историјски институт. 15–26; Креševljaković, H. (1957). *Hanovi i karavanaraji u Bosni i Hercegovini*. Sarajevo: Naučno društvo NR Bosne i Hercegovine; Креševljaković, H. (1958). *Esnafi i obrti u starom Sarajevu*. Sarajevo: Narodna prosvjeta; Креševljaković, H. (1991). Esnafi i obrti u Bosni i Hercegovini (1463–1878). U: Креševljaković, H. (1991). *Izabrana djela*, knj. 1. Sarajevo: Veselin Masleša. 293–381; Lanaro, P. (1999). *I mercanti nella Repubblica veneta. Economie cittadine e stato territoriale (secoli XV–XVIII)*. Venezia: Marsilio; Lanaro, P. (a cura di) (2003). *La pratica dello scambio. Sistemi di fiere, mercanti e città in Europa (1400–1700)*. Venezia: Marsilio; Lanaro, E. (2006). *At the Centre of the Old World, Trade and Manufacturing in Venice and Venetian Mainland 1400–1800*. Toronto: Center for Reformation and Renaissance Studies; Lane, F. C. (1963). Venetian Merchant Galleys, 1300–1334: Private and Communal Operation. *Speculum*, 38/2, 179–205; Lane, F. C. (1996). *I mercanti di Venezia*. Torino: Einaudi Tascabili; Lane, F. C. (2007). *Povijest Mletačke republike*. Zagreb: Golden marketing-Tehnička knjiga; Luca, C. (2011). The dynamics of commercial activity in the Ottoman port of Durazzo during the consulate of Zorzi (Giorgio) Cumano (1699–1702). U: Denzel, M. A.–De Vries, J.–Rössner, P. R. (eds.) (2011). *Small is beautiful? Interlopers and Smaller Trading Nations in the Pre-industrial Period. Proceedings of the XVth World Economic History Congress in Utrecht (Netherlands) 2009*. Stuttgart: Franz Steiner Verlag. 177–200; Luca, C. (2014). Aspects of the Venice–Ottoman Peaceful Coexistence: Muslim Merchant Ships Used to Transport Goods from Istanbul to Venice During The Late Sixteenth Century. U: *Uluslararası Piri Reis ve Türk Denizcilik Tarihi Sempozyumu 26–29 Eylül, 2013 Istanbul*. Ankara: Türk Tarih Kurumu. 31–41; Lucchetta, G. (1997). Note intorno a un elenco di Turchi morti a Venezia. *Quaderni di studi Arabi*, 15, 133–146; Luzzato, G. (1954). *Studi di storia economica veneziana*. Casa Editrice Dott. Padova: Antonio Milani; Ljubić, S. (collegit et digessit) (1876–1880). *Commissiones et relationes venetae (=Mletačke upute i izvještaji)*, Sv. 1–3. Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti; Maccioni E.–Tognetti S. (a cura di) (2016). *Tribunali di mercanti e giustizia mercantile nel tardo Medioevo*. Firenze: Leo S. Olschki Editore; Мантран, Р. (прир.) (2002). *Историја Османског царства*. Београд: Clio; Martin, J.–Romano, D. (eds) (2000). *Venice Reconsidered—the History and Civilization of an Italian City State 1297–1797*. Baltimore and London: The Johns Hopkins University Press; Massi, G. (2012). Scoccibucca and Faccenda, two families of shipowners and merchants in Ragusa (Dubrovnik) between the 16th and 17th century. U: Gastgeber, C.–Simon, A.–Popovic, M. (eds.) (2012). *Italy and Europe's Eastern Border (1204–1669)*. Frankfurt am Main and New York: Peter Lang. 259–282; Mayhew, T. (2008). *Dalmatia Between Ottoman and Venetian rule: Contado di Zara, 1645–1718*. Roma: Viella; McGowan, B. (1981). *Economic Life in Ottoman Europe—Taxation, Trade and Struggle for Land, 1600–1800*. Cambridge University Press; Милошевић, М. (1986). Зашто се Бока Которска у млетачким изворима називала Млетачком Албанијом?. *Зборник извештаја о истраживањима Боке Которске III, Споменик, СХХVII*, 239–241; Милошевић, М. (прир.) (1988). *Хајдуци у Боки Которској (1648–1718)*. Титоград: Црногорска академија науке и умјетности; Milošević, M. (2003). *Pomorski trgovci, ratnici*

i mecene–Studije o Boki Kotorskoj XV–XIX stoljeća. priredio Đokić, V. (2003). Beograd-Podgorica: Equilibrium-CID; Minchella, G. (2014). *Frontiere aperte. Musulmani, ebrei e cristiani nella Repubblica di Venezia*. Roma: Viella; Morpurgo, V. (1962). Daniel Rodrigez i osnivanje Splitske skele u XVI stoljeću, I i II poglavlje. *Starine HAZU*, 52, 363–415; Morpurgo, V. (1966). Daniel Rodrigez i osnivanje Splitske skele u XVI stoljeću, III i IV poglavlje. *Starine HAZU*, 53, 363–415; Мраовић Д. (превео са италијанског) (1998). *Црна Гора. Извјештаји млетачких провидура (1687–1735)*. Подгорица: ЦИД; Nadin, L. (2008). *Migrazioni e integrazioni. Il caso degli Albanesi a Venezia (1479–1552)*. Roma: Bulzoni Editore; Norton, C. (2013). Blurring the Boundaries: Intellectual and Cultural Interactions between the Eastern and Western-Christian and Muslim Worlds. U: Norton, C.– Contadini, A. (eds.) (2013). *The Reinassance and the Ottoman World*. Farnham: Ashgate Publishing Limited. 3–21; Novak, G. (1921). *Split u svijetskom prometu*. Split: Hrvatska štamparija; Novak, G. (collegit et digessit) (1964–1977). *Commissiones et relationes venetae (=Mletačka uputstva i izvještaji)*, Tom 4–8. Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti; Novak, G. (1966). Trgovina i pomorstvo Dalmacije u drugoj polovini XVIII stoljeća. *Starine JAZU*, 53, 5–48; Novak, G. (1978). *Povijest Splita*, knjige II–III. Split: Čakavski sabor; Novak, G. (1983). *Govori protiv Turaka*. Split: Književni krug Split; O’Connell, M. (2009). *Men of Empire: Power and Negotiation in Venice's Maritime State*. Baltimore: Johns Hopkins University Press; Orlando E. (2014). *Migrazioni mediterranee. Migranti, minoranze e matrimoni a Venezia nel basso medioevo*. Bologna: il Mulino; Ortalli, G.–Schmitt, O. J. (a cura di) (2004). *Balcani occidentali, Adriatico e Venezia fra XIV e XVIII secolo*. Venezia: Istituto Veneto di Lettere, Scienze ed Arti; Ortalli, G.–Schmitt, O. J.–Orlando, E. (a cura di) (2015). *Il Commonwealth Veneziano tra 1204 e la fine della Repubblica. Identità e peculiarità*. Venezia: Istituto Veneto di Scienze Lettere ed Arti; Paci, R. (1971). *La ‘scala’ di Spalato e i commercio veneziano nei Balcani fra cinque e seicento*. Venezia: Miscellanea di Studi e Storie, vol. XIV; Panaite, V. (2013). Being a Western Merchant in the Ottoman Mediterranean. U: Kenan, S. (ed.) (2013). *ISAM Papers: Ottoman Thought–Ethics–Law–Philosophy–Kalam*. Istanbul: ISAM Yayınları. 91–137; Pancera, W. (2014). *La Repubblica di Venezia nel Settecento*. Roma: Viella; Panzac, D. (1985). *La peste dans l’empire ottoman, 1700–1850* (coll. Turcica, V). Louvan: Editions Peeters; Pedani, M. P. (a cura di) (1994). *I “Documenti Turchi” dell’Archivio di Stato di Venezia*, Parte prima e seconda. Ministero per i Beni Culturali e Ambientali–Ufficio Centrale per i Beni Archivistici; Pedani, M. P. (1994). *In Nome del Gran Signore. Inviati Ottomani a Venezia dalla caduta di Constantinopoli alla Guerra di Candia*. Venezia: Deputazione Editrice; Pedani-Fabris, M. P. (a cura di) (1996). *Relazioni di Ambasciatori Veneti al Senato, Vol. XIV: Constantinopoli Relazione inedite (1512–1789)*. Padova: Aldo Ausilio-Bottega d’Erasmus; Pedani, M. P. (1996). Ottoman Diplomats in the West: The Sultan’s Ambassadors to the Republic of Venice. *Tarih incelemeleri dergisi*, 11, 187–202; Pedani, M. P. (2002). Facilities for Ottoman Merchants in the Rialto Market (1524–1621). U: *XIV. Türk Tarih Kongresi, Ankara 09–13 Eylül 2002. Ankara*. 1003–1014; Pedani M. P. (2002). *Dalla Frontiera al Confine*. Roma: Herder Editrice; Pedani, M. P. (2005). Beyond the Frontier: The Ottoman–Venetian Border in the Adriatic Context From the Sixteenth to the Eighteenth Century. U: Bues A. (ed.) (2005). *Zones of Fracture in Modern Europe: the Baltic Countries, the Balkans and Northern Italy*. Wiesbaden: Harrassowitz Verlag. 45–60; Pedani, M. P. (2007). Gli Ottomani in Adriatico tra pirateria e commercio. U: Nemeth, G.–Papo, A.–Aurisina, D. (a cura di) (2007). *I Turchi, gli Asburgo e l’Adriatico*. Trieste: Assoc. Pier Paolo Vergerio, 57–64; Pedani, M. P. (2007). Turchi in Canal Grande. *Annali di Ca’ Foscari*, XLVI 2, 39–54; Pedani, M. P. (2008). Ottoman Merchants in the Adriatic. Trade and Smuggling. *Acta Histriae*, 16/1–2, 155–172; Pedani, M. P. (2009). Note sulla storia della comunità islamica a Venezia. U: Lavorato, G. (a cura di) (2009). *Fedi religiose e culture a Venezia nei secoli*. Venezia: Marcillianum Press. 101–118; Pedani, M. P. (2010). *Venezia porta d’Oriente*. Bologna: Il Mulino; Pedani, M. P. (2014). Ottoman ships and Venetian craftsmen in the 16th century. U: D. Couto, D.–Gunergun, F.–Pedani, M. P. (eds.) (2014). *Seapower, Technologies and Trade–Studies in Turkish Maritime History*. Istanbul: Piri Reis University Publications-Denizler Kitabevi. 460–465; Pezzolo, L. (1990). *L’oro dello Stato. Società, finanza e lo fisco nella Repubblica veneta del secondo ‘500*. Venezia: Il Cardo; Pinelli, P. (2013). Between Two Shores: the Accounts of the Merchant Companies in Ragusa (Dubrovnik) in the First Half of the Fifteenth Century. *III Balkans and Middle East Countries Accounting and Accounting History Conference and III International Conference on Luca Pacioli in Accounting History June 19–22 2013 İstanbul-Turkey Two*. Accounting Historians Notebook, Vol. 36/2. 1843–1849; Поповић, Т. (1973). *Турска и Дубровник у XVI веку*. Београд: Српска књижевна задруга; Поповић, Т. (1986). Трговци муслимани у балканској спољној трговини у XVI веку. *Историјски часопис*, XXXIII, 57–82; Поповић, Т. (1988). Извоз балканског крзна у XVI веку. *Историјски часопис*, XXXV, 45–53;

Поповић, Т. (1988). Извоз рибе и корала у XVI веку. *Историјски часопис*, XXXV, 39–44; Поповић, Т. (1989). Кордовани и монтонини у балканском извозу XVI века. *Историјски часопис*, XXXVI, 65–79; Поповић, Т. (1990). Јевреји и дубровачка царинска уредба из 1588. године. *Историјски часопис*, XXXVII, 219–227; Поповић, Т. (1991). Пословна књига Николе Миоше–дубровачког трговца у Млечима (1581–1591). *Историјски часопис*, XXXVIII, 265–273; Поповић, Т. (1992). Дубровачки Јевреји у трговини Турске и Италије крајем XVI века. *Историјски часопис*, XXXIX, 71–78; Preto, P. (2010). *Venezia e i Turchi*. Roma: Viella; Pullan B. (1968). *Crisis and Change in the Venetian Economy in the Sixteenth and Seventeenth Century*. London: Methue & Co Ltd; Ravid, B. (1986). The First Charter of the Jewish Merchants of Venice, 1589. *AJS Review*, Vol. 1, 187–222; Ravid, B. (1999). Curfew Time in the Ghetti of Venice. U: Kittell, E.–Madden, T. F. (eds.) (1999). *Medieval and Renaissance Venice*. Urbana: University of Illinois Press. 237–275; Ravid, B. (1975). The Establishment of the Ghetto Vecchio of Venice, 1541: Background and Reappraisal. *Proceedings of the Sixth World Congress of Jewish Studies*, Vol. 2. Jerusalem: World Union of Jewish Studies. 153–167; Ravid, B. (2017). Ghetto: Etymology, Original Definition, Reality, and Diffusion. U: Goldman, W. Z. –Trotter, J. W. Jr. (eds.) (2017). *The Ghetto in Global History: 1500 to the Present*. New York: Routledge. 23–39; Ravid, B. (1987). The Religious, Economic and Social Background and Context of the Establishment of the Ghetti of Venice. U: Cozzi, G. (eds.) (1987). *Gli Ebrei e Venezia*. Milan: Edizioni Comunità. 211–259; Ravid, B. (2001). The Venetian Government and the Jews. U: Davis, R. C.–Ravid, B. (eds.) (2001). *The Jews of Early Modern Venice*. Baltimore: Johns Hopkins University Press. 3–30; Ravid, B. (2003). On Sufferance and Not as of Right. The status of the Jewish Communities in Early Modern Venice. U: Malkiel, D. (ed.) (2003). *The Lion Shall Roar: Leon Modena and his World*. Jerusalem: Magnes Press. 17–6; Ravid, B. (2008). How ‘Other’ Really Was the Jewish Other? The evidence from Venice. U: Myers, D. N.–Ciavolella, M.–Reill, P. H.–Symcox, G. (eds.) (2008). *Acculturation and Its Discontents. The Italian Jewish Experience Between Exclusion and Inclusion*. Toronto: University of Toronto Press. 19–55; Rothman, E. N. (2012). *Brokering Empire: Trans-Imperial Subjects Between Venice and Istanbul*. Ithaca and London: Cornell University Press; Самарцић, Р. (1955). Дубровчани у Београду. *Годишњак Музеја града Београда*, II, 47–92; Самарцић, Р. (1956). Дубровачки поклисари у Београду 1665. године. *Годишњак Музеја града Београда*, III, 107–120; Samardžić, R. (1956). Odnosi Bosne i Dubrovnika od 1656. do 1662. godine. *Godišnjak Istorijskog društva Bosne i Hercegovine*, VIII, 87–173; Samardžić, R. (1970). Belgrade, centre économique de la Turquie du Nord au XVIe siècle. *Studia balcanica III, La ville balkanique XVe–XIXe S. Sofia*. 33–44; Самарцић, Р. (1971). Дубровачки Јевреји у трговини XVI и XVII века. *Зборник Јеврејског историјског музеја*, 1, 9–20; Самарцић, Р. (1974). Београд у међународној трговини XVI и XVII века. У: Чубриловић, В. (ур.) (1974). *Историја Београда, I: Стари, средњи и нови век*. Београд: Просвета. 359–375; Samardžić, R. (1983). *Veliki vek Dubrovnika*. Beograd: Prosveta; Sander-Feas, S. (2015). Merchants of the Adriatic: Zadar's trading community around the mid-16th century. U: Christ, G.–Morche, F. J.–Zaugg, R.–Kaiser, W.–Burkhardt, W.–Beihammer, A. D. (eds.) (2015). *Union in Separation: Diasporic groups and identities in the Eastern Mediterranean, 1100–1800*. Roma: Viella. 647–665; Segredo, A.–Berchet, F. (1860). *Il Fondaco dei Turchi a Venezia–studi storici ed artistici*. Milano: Stabilimento di Giuseppe Civelli; Скарић, В. (1985). *Изабрана дјела. Књ. 1: Сарајево и његова околина од најстаријих времена до аустро-угарске окупације*. Сарајево: Веселин Маслеша; Скарић, В. (1985). *Изабрана дјела. Књ. 2: Прилози за историју Сарајева*. Сарајево: Веселин Маслеша; Скарић, В. (1985). *Изабрана дјела. Књ. 3: Прилози за историју Босне и Херцеговине и југословенских народа*. Сарајево: Веселин Маслеша; Спремић, М. (2015). Средњовековне менице у Дубровнику и Србији. Право и економија. Прописи и пракса о пословању меницама у Дубровнику и Србији 15. века. У: Кузмановић, Р.–Мирјанић, Д.–Тошић, Ђ.–Вујадиновић, Ж. (ур.) (2015). *Зборник радова у част академику Десанки Ковачевић Којић*. Бања Лука: АНУРС. 67–82; Станојевић, Г. (1970). Југословенске земље у млетачко-турским ратовима XVI–XVIII вијека. Београд: Историјски институт; Станојевић, Г. (1971). Увоз из Сплита у Венецију од 31. маја 1761. до 1. јуна 1766. године. *Историјски часопис*, XVIII, 277–287; Станојевић, Г. (1972). Покушај отварања млетачког конзулата у Босни. *Историјски гласник*, 1, 111–114; Станојевић, Г. (1980). Млетачко-турски заплет због пљачке босанских трговаца 1617. године. *Историјски часопис*, XXVII, 237–244; Станојевић, Г. (1980). Прилог проучавању млетачко-турске трговине у вријеме Морејског рата. *Историјски часопис*, XXVII, 245–251; Станојевић, Г. (1983). Статистика извоза из Боке 1724. и 1725. године. *Мешовита грађа (Miscellanea)*, 11, 53–72; Станојевић, Г. (1985/1986). Новска скела у XVIII вијеку. У: Бурић, В. Ј. (ур.) (1985/1986). *Зборник извештаја о истраживањима Боке Которске III, Споменик*, CXXVII, 85–139; Станојевић, Г.

(1985). Статистички подаци о извозу из Албаније у Венецију почетком XVIII вијека. *Мешовита грађа (Miscellanea)*, 14, 7–20; Stefini, T. (2015). Ottoman merchants in dispute with the Republic of Venice at the end of the 16th century: Some glances at the contested regime of the Capitulations. *Turcica*, 46, 153–176; Stoianovich, T. (1992). *Between East and West. The Balkan and the Mediterranean Worlds. Economies and Societies, Vol. 1: Land, Lord, State and Middlemen*. New Roscelle-New York: A. D. Caratzas; Stoianovich, T. (1992). *Between East and West. The Balkan and the Mediterranean Worlds. Economies and Societies, Vol. 2: Traders, Towns and Households*. New Roscelle-New York: A. D. Caratzas; Сућеска, А. (1954). Вакуфски кредити у Сарајеву према подацима из сицила сарајевског кадије 973, 974 и 975, 1564/65/66. *Годишњак Правног факултета у Сарајеву*, II, 343–379; Šabanović, H. (1959). *Bosanski pašaluk: postanak i upravna podjela*. Sarajevo: Naučno društvo NR Bosne i Hercegovine; Tadić J. (1937). *Jevreji u Dubrovniku do polovine XVII stoljeća*. Dubrovnik: La Benevolencia; Tenenti, A. (1967). *Piracy and the Decline of Venice 1580–1615*. London: Longmans; Tenenti, A. (1980). *L'età moderna: XVI–XVIII secolo. La civiltà europea nel storia mondiale II*. Bologna: Il Mulino; Tenenti, A. (a cura di) (1985). *Venezia e i Turchi: scontri e confronti di due civiltà*. Milano: Electa Mondadori; Tenenti, A.–Tenenti, B. (1985). *Il prezzo del rischio. L'assicurazione mediterranea vista da Ragusa: 1563–1591*. Roma: Societa Editoriale Jouvence; Tenenti, A. (1999). *Venezia e il senso del mare: storia di una prisma culturale dal XIII al XVIII secolo*. Milano: Guerini; Thomas, G. M. (ed.) (1874). *Capitolare dei Visdomini del Fontego dei Todeschi in Venezia–Capitular des Deutschen hause in Venedig*. Berlin: Verlag Von A. Asher & Co; Theunissen, H. P. A. (1998). Ottoman–Venetian Diplomats: The Ahd-names. The Historical Background and the Development of a Category of Political-Commercial Instruments Together with an Annotated Edition of a Corpus of a Relevant Documents. *EJOS*, I/2, 1–698; Томић, Ј. Н. (1933). *Грађа за историју покрета на Балкану против Турака крајем XVI и почетком XVII века, књ. 1: год. 1595–1606*. Београд: Српска краљевска академија; Traljić, S. (1962). Trgovina Bosne i Hercegovine s lukama Dalmacije i Dubrovnika u XVII i XVIII stoljeću. *Pomorski zbornik: povodom 20-godišnjice dana Mornarice i Pomorstva Jugoslavije*. 341–371; Traljić, M. S. (1970). Prilozi poznavanju trgovačkih veza Bosne s Ankonom i Senigalijom u XVII i XVIII stoljeću. *Pomorski zbornik Društva za proučavanje i unapređenja pomorstva Jugoslavije*, Knj. 8, 643–656; Trebbi, G. (2007). Turchi o “buoni cristiani e sudditi della Chiesa”? Mercanti bosniaci ad Ancona a metà 600. U: Paolin G. (a cura di) (2007). *Governo della diversità in epoca moderna e contemporanea. Mariano del Friuli (Gorizia): Edizioni della Laguna*. 45–65; Tucci, U. (1973). The Psychology of the Venetian Merchant in the Sixteenth Century. U: Hale, J. R. (ed.) (1973). *Renaissance Venice*. London: Faber. 246–378; Tucci, U. (1981). *Mercanti, nave, monete nel cinquecento veneziano*. Bologna: il Mulino; Tucci, U. (1987). Venetian Ship-owners of the 16th century. *Journal of European Economic History*, 16, 277–296; Tucci, U. (2002). I Greci nella vitta marittima veneziana. U: Tiepolo, M. F.–Tonetti, E. (a cura di) (2002). *I Greci a Venezia, Atti del Convegno Internazionale di Studio, Venezia, 5–7 novembre 1998*. Venezia: Istituto Veneto de Scienze Lettere ed Arti. 243–257; Tucci, U. (2014). *Venezia e dintorni. Evoluzioni e trasformazioni*. Roma: Viella; Valensi, L. (1987). *The Birth of the Despot–Venice and the Sublime Porte*. Ithaca-London: Cornell University Press; Van Gelder, M. (2013). Favouring Foreign Traders? The Venetian Republic and the accommodation of Netherlandish Merchants in the Late 16th and 17th Centuries. U: Bosma, U.–Kessler, G.–Lucassen, L. (eds.) (2013). *Migration and Membership Regimes in Global and Historical Perspective*. Leiden and Boston: Brill. 141–169; Van Gelder, M. (2009). How to influence Venetian Economic Policy: Collective Petitions of the Netherlandish Merchant Community in the Early Seventeenth Century. *Mediterranean Historical Review*, 24(1), 29–47; Van Gelder, M. (2009). *Trading Places: the Netherlandish Merchants in the Early Modern Venice*. Leiden-Boston: Brill; Vego, M. (1978). Bosanski trgovci i dubrovački financijeri u drugoj polovici XV i prvoj polovici XVI stoljeća. *Anali Historijskog odjela Centra za znanstveni rad JAZU u Dubrovniku*, Vol. 15/16, 53–68; Vercellin, G. (1979). Mercanti turchi a Venezia alla fine del Cinquecento–il libretto dei contratti turcheschi di Zuane Zadra sensale. *Il Veltro*, 23/2–4, 243–276; Vercellin, G. (1980). Mercanti turchi e sensali a Venezia. *Studi Veneziani*, 4, 45–78; Веселиновић, Р. (1984). Развитак занатлијско-трговачког слоја српског друштва под страном влашћу у XVII и XVIII веку. У: Хан, В. (ур.) (1984). *Градска култура на Балкану (XV–XIX век) 1*, Београд: Посебна издања Балканолошког института САНУ, Књ. 20. 97–139; Viggiano A. (1993). *Governanti e governati. Legittimità del potere ed esercizio dell'autorità sovrana nello stato veneto della prima età moderna*. Treviso: Fondazione Benetton; Vinaver, V. (1952). Dubrovačko-albanski ekonomski odnosi krajem XVI veka. *Anali Historijskog instituta JAZU u Dubrovniku*, 1, 207–231; Винавер, В. (1954). Сарајевски трговци у Дубровнику средином XVIII века. *Годишњак Историјског друштва Босне и Херцеговине*, 6, 249–265; Винавер,

В. (1954). Једна дубровачка трговачка ликвидација у Будиму. *Историјски часопис*, IV/1952–1953, 83–94; Винавер, В. (1960). Један србијански трговачки тефтер XVIII века. *Историјски часопис*, XI, 265–274; Винавер, В. (1960). *Дубровник и Турска у XVIII веку*. Београд: Историјски институт САНУ; Винавер, В. (1963). Дубровачка трговина у Србији и Бугарској крајем XVII века (1600–1700). *Историјски часопис*, XII–XIII (1961–1962), 189–236; Винавер, В. (1970). *Преглед историје новца у југословенским земљама*. Београд: Историјски институт; Viorel, P. (1994). Trade and Merchants in the 16th Century. Ottoman-Polish Treaties. *RESEE*, XXXII, 3–4, 259–276; Zannini A. (2009). *Venezia citta aperta. Gli stranieri e la Serenissima XIV–XVIII sec.* Venezia: Marcianum Press; Зиројевић, О. (1970). *Цариградски друм од Београда до Софије: 1459–1683*. Београд: Историјски музеј; Живојиновић, Р. Д. (2008). *Европа и Дубровник 17. у 18. веку—Студије и расправе*. Београд: Историјски институт; Wolf, L. (2001). *Venice and the Slavs: the Discovery of Dalmatia in the Age of Enlightenment*. Stanford: Stanford University Press.

Избор литературе је одговарајући? ДА НЕ ДЕЛИМИЧНО

V.4 циљева истраживања

Циљ истраживања је да се економске везе османског Балкана и Венеције представе на темељима компаративне анализе необјављене и објављене грађе. Овим приступом би се дошло до нових података о боравку балканских трговаца у Венецији, као и њиховој пословној сарадњи са венецијанским становништвом. Због мултирелигијског карактера балканског подручја неопходно је анализирати трговинске односе Венеције и Балкана у контексту суживота исламског, православног и католичког становништва. Такође, циљ је дефинисати правни и друштвени положај балканских трговаца у Венецији.

Циљеви истраживања су одговарајући? ДА НЕ ДЕЛИМИЧНО

V.5 очекиваних резултата (хипотезе)

Досадашње студије нису анализирале венецијанске законске прописе који су доношени ради дефинисања статуса балканских трговаца, односно њихове улоге у одржавању трговачких веза са Османским царством. Систематизацијом и анализом документарне грађе венецијанских магистратура за период од 16. до 18. века биће могуће указати на промене и развој правног и друштвеног положаја балканских трговаца у Венецији. Биће указано на који начин је продаја и набавка робе у Венецији доводила балканске трговце до контаката са венецијанском администрацијом. Као један од резултата очекује се и да буде дефинисано на који начин је путем дипломатских односа две државе био регулисан статус трговаца са османског Балкана. Скретуће се пажња да ли су и на који начин балкански трговци у Венецији набављали робу у име османских представника власти. Биће показано у којој мери су трговци са Балкана преносили своје искуство пословања у Венецији на балканско подручје, ширили културу и деловали као преносиоци вести и достигнућа.

Очекивани резултати представљају значајан научни допринос?

ДА НЕ ДЕЛИМИЧНО

V.6 план рада

Истраживање предложене теме је започето је у оквиру докторских академских студија историје на Филозофском факултету Универзитета у Београду, а које су похађане од 2015. до 2020. године. У октобру 2020. године је окончана процедура преласка на ДАС историје Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду. После извршене процене, одобрен је упис на трећу годину студија. У складу с наведеним, израда докторске дисертације ушла је у завршну фазу и може бити окончана док краја школске 2020/21. године. Осим уводног дела и закључка, докторска дисертација ће бити организована у четири поглавља.

Прво поглавље биће посвећено анализи статуса муслиманских и немуслиманских трговаца са османског Балкана у Венецији. Биће скренута пажња на законске прописе услова становања и живота балканских трговаца у Венецији. Фокус ће бити на односу трговаца са локалним становништвом и другим трговцима у граду. Тема другог поглавља биће дефинисање услова увоза сировина са османског Балкана у Венецију и извоза венецијанских производа на Балкан. Тежиће се стварању јасне слике о томе у којој мери је Венеција за своје потребе, те и за потребе даљег извоза на шире италијанско тржиште, потраживала робу са османског Балкана. Посебна пажња ће бити посвећена лукама на Јадрану путем којих су трговци обављали транспорт робе. У оквиру овог сегмента, биће обрађивана питања која се тичу транспорта робе, такси које су наплаћиване у јадранским лукама и разних других проблема са којима су се суочавали балкански трговци на путу до Венеције. У трећем поглављу биће анализирани услови пословања трговаца са османског Балкана у самој Венецији. Биће објашњено на који начин су трговци са османског Балкана склапали уговоре у Венецији, ко су им били посредници у трговини и како су ти уговори изгледали. Образложићемо како је функционисало царинење и складиштење робе ових трговаца. Скренућемо пажњу на карактеристике пословних организација балканских трговаца, да ли су пословали самостално, породично или удружујући се с једним или више трговаца. Четврто поглавље биће посвећено анализи услова у којима се одвијала трговина Венеције са османским Балканом у време венецијанско-османских ратова. Указаћемо на проблеме са којима су се суочавали трговци по избијању ратова, али и како је изгледало поновно отварање путева на Балкану након закључења мира.

План рада је одговарајући? ДА НЕ ДЕЛИМИЧНО

V.7 метод и узорак истраживања

За израду докторске дисертације биће критички анализирани необјављени и објављени извори. Потребно је обрадити грађу разних венецијанских магистратура (Магистрат за трговину, Државни инквизитори, Сенат, Веће) и грађу која је настајала сакупљањем извештаја венецијанских провинцијских представника (генерални провидур у Задру, кнез и капетан Сплита, ванредни провидур Котора). Подаци из документарне грађе биће поређени с научном литературом и смештени у контекст модерних истраживања венецијанско-османских односа током периода од 16. до 18. века (дипломатски односи, венецијанско-османски ратови), као и модерних анализа о општим условима трговине на Медитерану и у Венецији (положај страних трговаца у медитеранским градовима, карактеристике пословања медитеранских трговаца, услови пловидбе и преноса робе).

Потребни извори за рад на тези налазе се у Државном архиву Венеције, Библиотеци Марчани у Венецији, Библиотеци Музеја Корер у Венецији, Државном архиву Задра и Историјском архиву Котора. За потребе истраживања значајно је прегледати изворну грађу венецијанских магистратура која су водила евиденцију о трговини, давала предлоге и доносила одлуке везане за економска питања и економске односе са Османским царством. Неопходно је сакупити све законске прописе, државне извештаје, трговачке молбе, писма и жалбе, као и судске процесе које би могле да сведоче о пословању балканских трговаца у Венецији.

Метод и узорак су одговарајући? ДА НЕ ДЕЛИМИЧНО

V.8 места, лабораторије и опреме за експериментални рад

Није предвиђен експериментални рад.

Услови за експериментални рад су одговарајући? ДА НЕ ДЕЛИМИЧНО

V.9 методе статистичке обраде података и осталих релевантних података

Није предвиђена примена метода статистичке обраде података.

Предложене методе су одговарајући?

ДА

НЕ

ДЕЛИМИЧНО

VI ЗАКЉУЧАК

кандидат је подобан	<u>ДА</u>	НЕ	ДЕЛИМИЧНО
ментор је подобан	<u>ДА</u>	НЕ	ДЕЛИМИЧНО
тема је подобна	<u>ДА</u>	НЕ	ДЕЛИМИЧНО

Образложење (до 500 карактера):

На основу увида у остварене резултате студирања кандидаткиње ма Марије Андрић, садржаја предате пријаве теме и остале релевантне документације, као и оцене о испуњености услова о подобности предложеног ментора, проф. др Бранка Бешлина, комисија закључује да су **кандидат, ментор и тема подобни**.

датум: 19. 03. 2021.

проф. др Ђорђе Ђурић, председник комисије

научни сарадник, др Јелена Илић Мандић,
члан 1

доц. др Мирослав Павловић, члан 2

проф. др Бранко Бешлин, ментор/члан 3